

Тютюнник Світлана Василівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри організації обліку та аудиту,
Полтавська державна аграрна академія,
Тютюнник Ірина Юріївна,
студент ОКР «Бакалавр»,
спеціальність «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ПІДКРІПЛЕННЯ БАНКІВ ГОТІВКОЮ

До одних із основних базових операцій банку відноситься розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Банки мають право здійснювати касові операції тільки за наявності ліцензії Національного банку України [1]. У відповідності до Інструкції № 174, каса банку – це сукупність операційних кас банку, його філій, відділень пунктів обміну іноземної валюти, а також програмно-технічних комплексів самообслуговування (ПТКС) та банкоматів. Касове обслуговування передбачає надання послуг із приймання, видачі та обміну готівки. Операційна каса – це касовий вузол банку (філії, відділення), у якому здійснюються касові операції [2].

Інструкцією № 174 передбачено, що підкріплення операційної каси банківської установи проводиться із оборотної каси територіального управління НБУ за грошовим чеком з одночасним списанням із кореспондентського рахунку. У свою чергу, територіальні управління здійснюють підкріплення банків готівкою національної валюти, приймання від них придатних та не придатних до обігу банкнот (монет) на підставі укладених договорів про касове обслуговування, якими має визначатися порядок отримання підкріплень готівкою та здавання готівки з урахуванням технічних можливостей.

Банк, на балансі якого обліковується відділення, подає територіальному управлінню два примірники картки зі зразками підписів та відбитка печатки. Один примірник картки передається до служби перевезення цінностей та організації інкасації територіального управління для користування під час доставки

підкріплення готівкою, другий – відділу готівкового обігу і касових операцій. Банк для підкріплення готівкою та здавання готівки завчасно надсилає засобами програмного комплексу „Автоматизація оброблення заявок банків на підкріплення готівкою, вивезення її надлишків і не придатних до обігу банкнот і монет” до територіальних управлінь відповідні заявки за підписом уповноваженої особи банку з розподілом сум у розрізі номіналів (для здавання – з орієнтовним визначенням загальної суми та розподілом її за номіналами). Територіальне управління обумовлює за погодженням з банком форму, строк і час подання заявок у договорі про касове обслуговування. Банк зазначає в заявках на підкріплення та здавання готівки кількість касет для перевезення банкнот. Територіальне управління розглядає заявки на підкріплення банків готівкою, здійснює аналіз структури банкнот і монет в обігу, насиченості обігу банкнотами та монетами всіх номіналів, розмінності банкнот і монет, що перебувають в обігу, і, враховуючи фактичну наявність банкнот і монет у запасах готівки територіального управління, визначає остаточні обсяги підкріплень готівкою. Територіальне управління здійснює видачу банкам підкріплень готівкою з оборотних кас за умови надходження до територіального управління відповідних сум із кореспондентських рахунків банків. Банк отримує готівку через уповноважених осіб безпосередньо з видаткової каси територіального управління за видатковим касовим ордером на підставі довіреності. Інкасатори отримують у територіальному управлінні підкріплення готівкою через приміщення для приймання-передавання готівки відповідно до вимог нормативно-правових актів з питань перевезення валютних цінностей.

Для відображення в бухгалтерському обліку операцій з готівкою та банківськими металами банки можуть використовувати згідно з обліковою політикою відповідні транзитні рахунки, рахунки кредиторської та дебіторської заборгованості з далшим відображенням цих операцій за рахунками з обліку готівки та банківських металів. Операції з підкріплення за використання послуг інкасаторів відображаються такими бухгалтерськими проведеннями:

- перерахування коштів для отримання готівки територіальному управлінню НБУ: Дебет рахунку 1811 А «Дебіторська заборгованість за операціями з готівкою»; Кредит рахунку 1200 А «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку

України»;

- отримання готівки через інкасаторів територіальних управлінь і оприбуткування її в касу банку: Дебет рахунку 1001 А «Банкноти та монети в касі банку» або Дебет рахунку 1002 А «Банкноти та монети в касі відділень банку»; Кредит рахунку 1811 А «Дебіторська заборгованість за операціями з готівкою».

Під час вивезення банком готівки, у тому числі непридатної до обігу, до територіального управління НБУ за використання банком рахунку 1007 «Банкноти та монети в дорозі» здійснюються наступні бухгалтерські проведення:

- видача готівки інкасаторам: Дебет рахунку 1007 А «Банкноти та монети в дорозі»; Кредит рахунку 1001 А «Банкноти та монети в касі банку» або Кредит рахунку 1002 А «Банкноти та монети в касі відділень банку»;

- після отримання підтвердження від територіального управління про отримання готівки: Дебет рахунку 1811 А «Дебіторська заборгованість за операціями з готівкою»; Кредит рахунку 1007 А «Банкноти та монети в дорозі»;

- після надходження на кореспондентський рахунок банку коштів у рахунок оплати готівки: Дебет рахунку 1200 А «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України»; Кредит рахунку 1811 А «Дебіторська заборгованість за операціями з готівкою».

Якщо банк здає готівку до територіального управління НБУ власними силами, то здійснюються такі бухгалтерські проведення:

- на суму готівки, що передана до територіального управління: Дебет рахунку 1007 А «Банкноти та монети в дорозі»; Кредит рахунку 1001 А «Банкноти та монети в касі банку» або Кредит рахунку 1002 А «Банкноти та монети в касі відділень банку»;

- у разі надходження на кореспондентський рахунок банку коштів: Дебет рахунку 1200 А «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України»; Кредит рахунку 1911 П «Кредиторська заборгованість за операціями з готівкою»;

- після надходження підтвердження від територіального управління НБУ про отримання готівки: Дебет рахунку 1911 П «Кредиторська заборгованість за операціями з готівкою»; Кредит рахунку 1007 А «Банкноти та монети в дорозі».

Список використаних джерел:

1. Закон України „Про банки і банківську діяльність” № 2121-III від 7 груд. 2000 р. (із змінами) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена Постановою Правління НБУ № 174 від 01 черв. 2011 р. (із змінами) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.